

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

(повна назва кафедри)

**РЕФЕРАТ**

**кваліфікаційної роботи**

**на здобуття освітнього ступеня бакалавр**

зі спеціальності 242 «Туризм»

(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою «Економіка та організація туристичної діяльності»

(назва бакалаврської програми)

**тему: «Організаційно-економічні засади розвитку медичного туризму  
(на прикладі туристичної фірми Travel Consult)»**

**Виконавець:**

студентка центру заочної та вечірньої форми  
навчання

**Бурковська Діана Анатоліївна**

(прізвище, ім'я, по батькові)

\_\_\_\_\_  
/підпис/

**Науковий керівник:**

ст. викладач

**Козловський Роман Сергійович**

(прізвище, ім'я, по батькові)

\_\_\_\_\_  
/підпис/

Одеса 2024

## ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

**Актуальність теми.** Тема організаційно-економічні засади розвитку медичного туризму є вкрай актуальною в сучасному світі. Зростаюча популярність медичного туризму свідчить про те, що люди шукають високоякісні медичні послуги за межами своєї країни. Для багатьох країн це створює нові можливості для розвитку сектору медичного туризму і залучення іноземних пацієнтів.

Для країн, які розвиваються, медичний туризм може стати ефективним інструментом для залучення іноземних інвестицій та підвищення економічного розвитку. Однак важливо також враховувати етичні аспекти, забезпечуючи високий стандарт медичних послуг та захищаючи права пацієнтів.

Отже, дослідження організаційно-економічних засад розвитку медичного туризму має велике значення для розвитку сучасної медичної індустрії та створення сприятливих умов для пацієнтів із різних країн.

**Мета кваліфікаційної роботи** є генерація шляхів удосконалення розвитку медичного туризму на прикладі діяльності туристичної фірми «Travel Consult».

Досягнення поставленої мети обумовило необхідність вирішення таких завдань:

- виявити сутність та функції медичного туризму;
- розглянути основні компоненти та фактори розвитку медичного туризму;
- розглянути методичні підходи до класифікації видів медичного туризму;
- дослідити сучасний стан розвитку медичного туризму в світі;
- провести загальну характеристику актуальних проблем та перспективних напрямків розвитку медичного туризму;
- зробити порівняльний аналіз міжнародного та національного ринків медичного туризму України;
- розробити пропозиції щодо удосконалення розвитку медичного туризму в Україні;
- провести обґрунтування економічної доцільності впровадження окремих запропонованих заходів у діяльність туристичної фірми Travel Consult.

**Об'єктом дослідження** кваліфікаційної роботи є процес розвитку медичного туризму.

**Предметом дослідження** кваліфікаційної роботи є науково-практичні питання удосконалення процесу розвитку медичного туризму на прикладі діяльності туристичної фірми «Travel Consult».

**Методом дослідження** роботи є застосування діалектичного підходу до аналізу взаємозв'язку та розвитку явищ і процесів. Для досягнення поставленої мети і вирішення завдань кваліфікаційної роботи були використані наступні загальнонаукові методи: абстрактно-логічний метод: використовувався для узагальнення теоретичних положень, визначення сутності економічних понять та формулювання висновків, системний аналіз: застосовувався для аналізу медичного

туризму, графічний метод: використовувався для наочного представлення статистичних даних, табличний та групування методи: застосовувалися під час аналізу сучасного стану розвитку медичного туризму, конструктивний та експериментальний методи: використовувалися для оцінки результатів запропонованих заходів щодо удосконалення розвитку медичного туризму на прикладі діяльності туристичної фірми «Travel Consult».

**Інформаційна база дослідження.** Теоретичну та методологічну основу дослідження становлять наукові праці з названої проблеми вітчизняних та зарубіжних вчених, законодавчі та нормативні акти України, методики Всесвітньої туристичної організації, інструктивні матеріали, що регламентують діяльність суб'єктів господарювання, довідково-інформаційні видання, дані статистичної та внутрішньогосподарської звітності готельного підприємств.

Не зважаючи на наявність публікацій, присвячених організаційно-економічним засадам розвитку медичного туризму, досить мало уваги приділено удосконаленню розвитку медичного туризму України у сучасних умовах.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання результатів дослідження для удосконалення діяльності туристичних підприємств із застосуванням туристичного продукту присвяченому медичному туризму.

**Структура і обсяг роботи.** Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (54 найменувань). Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 70 сторінок комп'ютерного тексту. Основний зміст викладено на 65 сторінках. Робота містить 7 таблиць, 14 рисунків.

## ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні основи розвитку медичного туризму» було розглянуто сутність та функції медичного туризму. Було наведено основні компоненти та фактори розвитку медичного туризму та методичні підходи до класифікації видів медичного туризму.

У другому розділі «Дослідження розвитку медичного туризму», надано загальну характеристику сучасному стану розвитку медичного туризму в світі. Проведено дослідження актуальних проблем та перспективних напрямків розвитку медичного туризму та проведено порівняльний аналіз міжнародного та національного ринку медичного туризму України.

У третьому розділі «Шляхи удосконалення розвитку медичного туризму в Україні» було запропоновано впровадити тур «Реабілітація пацієнтів з ПТСР». Було економічно обгрунтовано доцільність впровадження такого заходу.

## ВИСНОВКИ

Виконане дослідження дало змогу дослідити організаційно-економічні засади розвитку медичного туризму (на прикладі туристичної фірми Travel Consult)»:

1. Медичний туризм стає все популярнішим, оскільки люди шукають доступніше та сучасне лікування за кордоном. Це обумовлено високими вартостями медичних послуг у власних країнах, високим стандартом медицини та можливістю отримати високопрофесійне обслуговування, а також швидким доступом до медичної допомоги та збереженням конфіденційності. Різноманітні фактори, такі як хронічні захворювання та обмеження, спонукають людей до медичного туризму. Дослідники активно вивчають цей феномен, проте досі існує відсутність узгодженого розуміння та класифікації медичного туризму. Незважаючи на різні погляди на цей вид туризму, він надає можливість отримати лікування, діагностику та інші медичні послуги за межами країни проживання, поєднуючи їх з відпочинком та розвагами. Медичний туризм допомагає зменшити черги на отримання медичних послуг та сприяє покращенню доступу до них, а також залучає інвестиції в медичну та супутню інфраструктуру.

2. Медичний туризм швидко розвивається і стає однією з найбільш перспективних галузей. Дані опитувань свідчать про значний зріст популярності цього виду туризму, зокрема у сферах косметичної хірургії та онкологічного лікування. Основні причини зростання медичного туризму - високі вартості медичних послуг у розвинених країнах, нова категорія споживачів, які шукають якісне та доступне лікування за кордоном, а також проблема очікування лікування у деяких регіонах. Інші фактори, такі як недостатня якість медичних послуг і недостатня доступність інноваційних технологій, також сприяють цьому явищу. Швидкий розвиток авіаційних з'єднань та зростання транскордонної доступності також сприяють розвитку медичного туризму. Цей розвиток впливає на економіку, розвиток медичного сектору та туристичну індустрію країн, сприяючи подальшому піднесенню їхнього статусу в цій галузі.

3. У створенні класифікації медичного туризму важливо враховувати різні особливості та обмеження. Критерії класифікації повинні враховувати функціональні характеристики, організацію, технологічні та соціально-економічні аспекти. Найпоширеніша класифікація базується на напрямках туристичних потоків, виду захворювання чи потрібної медичної допомоги. Також спірним аспектом є поділ за рівнем легальності проведення медичних процедур.

4. За останні роки міжнародний туристичний ринок зростав на 4% щорічно, підтримуючи динаміку світового валового продукту. Пандемія COVID-19 призупинила розвиток туризму, але ринок медичного туризму все одно зрос на 2020 рік. Медичний туризм швидко розвивається і визначається найвищими темпами зростання, залучаючи понад п'ятдесят країн. Інфраструктура медичного туризму має власну структуру, що включає органи акредитації та агентства. Основними мотивами пацієнтів для подорожей за кордон - економія, ефективність лікування та недоліки в домашній медичній системі. Прогнозується, що ринок медичного туризму продовжить зростати на 8,5% до 2025 року, якщо відновляться міжнародні медичні маршрути.

5. Пандемія COVID-19 значно вплинула на галузь медичного туризму, призводячи до зменшення або зупинення туристичних потоків. Пацієнти зіткнулися зі

складнощами у відкладенні лікування через закриття кордонів та скасування авіарейсів. Медичні заклади зазнали труднощів у проведенні запланованого лікування, а пацієнти поверталися лише обмежено. Кожна медична установа тепер змушена дотримуватися строгих протоколів стерильності та безпеки для забезпечення захисту персоналу та пацієнтів. Готелі та інші заклади гостинності також відчули негативний вплив пандемії, що призвело до серйозних фінансових втрат та обмежень у діяльності через соціальне дистанціювання. Однак проблеми в галузі медичного туризму існували й до початку пандемії та повномасштабного вторгнення, включаючи правові аспекти, соціальну диференціацію, обмежений час лікування та післяопераційний догляд. Перехід пацієнтів через міжнародні кордони також може призвести до проблем з перельотами та безпекою під час подорожі, що потребує уважного планування та обміру з різних сторін.

6. Медичний туризм є значущою галуззю для ряду країн, зокрема Німеччини, Ізраїлю, Туреччини, Швейцарії та інших, які надають високоякісні медичні послуги. Польща також здобуває популярність у цьому сегменті, особливо завдяки успішним методам лікування та сполученню медичних процедур з бальнеотерапією. Основними напрямками медичного туризму включають онкологію, гематологію, дитячу медицину, офтальмологію та інші галузі. Німеччина виступає лідером у цьому сегменті, приваблюючи багато іноземних пацієнтів щороку і генеруючи значний дохід для медичних установ. Україна також активно розвиває медичний туризм, пропонуючи пакети лікування як власний ринок, так і за кордоном. Компанії, що діють у цій галузі, надають різноманітні послуги, включаючи організацію медичних подорожей, правовий захист пацієнтів та консультації щодо медичних послуг.

7. Медичний туризм є важливим джерелом доходів для приватних клінік та економіки загалом, що підтверджують статистичні дані за 2018-2019 роки. Україні варто взяти на увагу досвід країн, де медичний туризм розвинений, таких як Ізраїль, Туреччина, Німеччина, ОАЕ та Сінгапур. Німецькі та ізраїльські клініки мають велику популярність і довіру, а Туреччина вирізняється своїм унікальним підходом у розвитку медичного туризму. Для повноцінного функціонування медичного туризму в Україні потрібно вирішити ряд завдань на державному та регіональному рівнях. Створення медичних туристичних кластерів може сприяти розвитку цієї галузі, забезпечуючи ряд економічних та соціальних переваг. У центрі кластера медичного туризму знаходяться провайдери медичних послуг та посередники, які грають ключову роль у наданні медичних послуг та організації поїздок. Для успішного розвитку медичного туризму Україна також повинна зосередитися на модернізації процесів лікування, покращенні інфраструктури та кваліфікації медичних працівників. Впровадження ефективних маркетингових стратегій, партнерства з міжнародними агентствами та участь у міжнародних заходах можуть допомогти привернути увагу міжнародних туристів. Підтримка медичного туризму в Україні може стати ключовим фактором у залученні інвестицій, розвитку галузі та підвищенні конкурентоспроможності країни на міжнародному ринку.

8. Розвиток медичного туризму в Одеському регіоні може бути сприянням заходів, спрямованих на ефективність цієї галузі. В умовах зростаючої потреби у реабілітації, особливо серед осіб, які страждають на ПТСР, санаторно-курортна

реабілітація є оптимальним методом відновлення здоров'я. Створення лікувального туру «Реабілітація пацієнтів з ПТСР» може стати актуальною ідеєю, яка буде орієнтована на всі вікові групи туристів та буде проводитися на базі лікувально-оздоровчого комплексу «Гранд Марін». Такий тур включатиме проживання, харчування, медичні процедури та розважальні заходи. Програма має на меті відновлення нервової системи, покращення кровообігу, зміцнення серцево-судинної та імунної систем, а також стабілізацію психічного стану пацієнтів з ПТСР. Учасники туру отримують знижку на послуги у всіх закладах, що беруть участь у програмі.

#### АНОТАЦІЯ

**Бурковська Д.А. «Організаційно-економічні засади розвитку медичного туризму (на прикладі туристичної фірми Travel Consult)».**

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 242 «Туризм» за освітньою програмою «Економіка та організація туристичної діяльності» – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2024.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

Об'єктом дослідження – процес розвитку медичного туризму. Предметом дослідження є науково-практичні питання удосконалення процесу розвитку медичного туризму на прикладі діяльності туристичної фірми «Travel Consult».

Метою роботи є генерація шляхів удосконалення розвитку медичного туризму на прикладі діяльності туристичної фірми «Travel Consult».

У роботі проаналізовано сутність поняття медичного туризму, виявлено основні види медичного туризму та визначено сучасний стан розвитку медичного туризму.

За результатами дослідження сформульована доцільність впровадження лікувально-оздоровчого туру «Реабілітація пацієнтів з ПТСР» на базі готелю «Гранд Марін». Проаналізована ефективність, враховуючи прибуток та витрати на впровадження заходів.

**Ключові слова:** медичний туризм, розвиток, туристичний продукт, туристична фірма, Україні.

#### ANNOTATION

**Burkovska D.A. «Organizational and economic foundations of the development of medical tourism (on the example of the travel company Travel Consult)».**

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 242 «Tourism» for the educational program «Economics and organization of tourist activities». – Odessa National Economics University. – Odessa, 2024.

The qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions, and a list of used sources.

The object of research is the process of development of medical tourism. The subject of the study is the scientific and practical issues of improving the process of development of medical tourism on the example of the activity of the travel firm "Travel Consult".

The purpose of the work is to generate ways to improve the development of medical tourism based on the example of the travel firm "Travel Consult".

The work analyzed the essence of the concept of medical tourism, identified the main types of medical tourism, and determined the current state of medical tourism development.

Based on the results of the study, the feasibility of implementing the "Rehabilitation of PTSD patients" medical tour on the basis of the "Grand Marin" hotel was formulated. The effectiveness was analyzed, taking into account the profit and costs of implementing the measures.

**Keywords:** medical tourism, development, tourism product, tourism company, Ukraine.